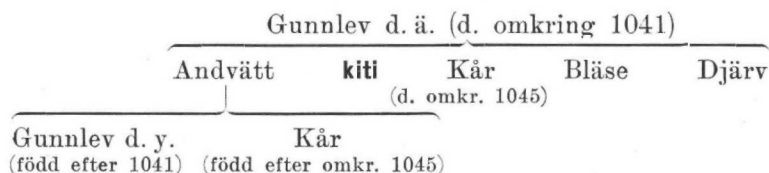

sten blivit rest, är samme man som den äldste sonen på U 644 och U 654. Han har sålunda uppkallat sina söner efter sin fader *Gunnlaifr* och sin broder *Karr*. Vi ha här att göra med medlemmar av samma släkt. Det vore frestande att se ett släktsamband även med de personer, som äro nämnda på den tredje runstenen vid Ekilla bro U 642 och på stenen vid Brunnsta bro U 641. Dessa båda stenar äro resta över en man, vars namn tyvärr är skadat i båda inskrifterna men sannolikt har varit (ack.) **kilta**. Man skulle då nödgas räkna med att **kiti** i båda inskrifterna U 644 och U 654 vore ett fel för **kilti**. Ett ristningsfel av detta slag är i och för sig ingen orimlighet (jfr 98—102 **heabi** för **healbi**). Skälen för identifikationen äro emellertid icke så starka, att de ovillkorligen motivera ett sådant antagande, Namnen *Hedingæirr* och *Biorn* förekomma icke i de andra inskrifterna. Troligen är det här fråga om en annan släkt.

Genom de tre runstenarna U 643, 644 och 654 lära vi alltså känna flera medlemmar av en släkt i tre generationer:

I språkligt avseende äro två former anmärkningsvärda. Den ena är ack.-formen **foþur**. Den återkommer på Varpsund-stenen U 654. **o**-runan måste beteckna en förändring av vokalen, verkad av det följande *u*. Den andra är dat. sg. fem. **antini andinni**. En bestämd form av ett substantiv är i inskrifternas språk en sällsynthet. Det vanliga uttrycket är: *Guð hialpi and hans*, med possessivpronomen i stället för slutartikel. Formen *andinni* förekommer dock på ännu en uppländsk runsten, nämligen U 669.

645. Lundby, Yttergrans sn.

Pl. 21.

Litteratur: B 333, L 44, D 1: 48. J. Bureus, Fa 6 s. 182 n:r 87 (Rhezeliuss), Fa 5 n:r 155, Fa 1 s. 38; M. Aschaneus, F b 18 s. 209; Ransakningarna 1667—1684; J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 221; P. Elvius och J. Arenius, De Fierdhundria (diss. 1717), s. 104; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 1, s. 459; UFT h. 1 (1871), s. 27.

Äldre avbildningar: Aschaneus, teckning (i F b 18); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 333); Dybeck a. a., O. v. Friesen foto (UUB).

Runstenen står 175 m. Ö om Lundby mangårdsbyggnad, 5 m. N om vägen. Ristningsytan vetter mot S, sålunda mot vägen.

Stenen fanns enligt Rhezelius (Fa 6) »Widh Lundby i Gärde» (Fa 5: »Lundby»), enligt Aschaneus (F b 18) »Widh Lundby i Giärdet strax widh bye Grinden». *Ransakningarna*: »Iemwähl een Runsteen wedh Lundby grindh med bokstafwer.» Träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* har påskriften: »Lundby i Yttergran» (B 333 och L 44: »Lundby»). Dybeck meddelar, att »runstenen ligger i ett dike vid sockenvägen öster om och nära byn». Samma uppgift lämnas i beskrivningen till Geologiska kartbladet »Sigtuna» (1865). Stenen har sedan blivit flyttad upp till den plats, där den står rest. Förmodligen befinner den sig rätt nära den ursprungliga platsen.

Ljusgrå granit med slät yta. Höjd 1,18 m., bredd 0,75 m. Ristningen är tämligen grund, särskilt i de ornamentala detaljerna. Men inskriften är fullt tydlig och överallt säker. På h. sidan har ett stort stycke blivit avslaget, och en del av inskriften har gått förlorad. Stycket saknas redan på de äldsta avbildningarna från 1600-talet.

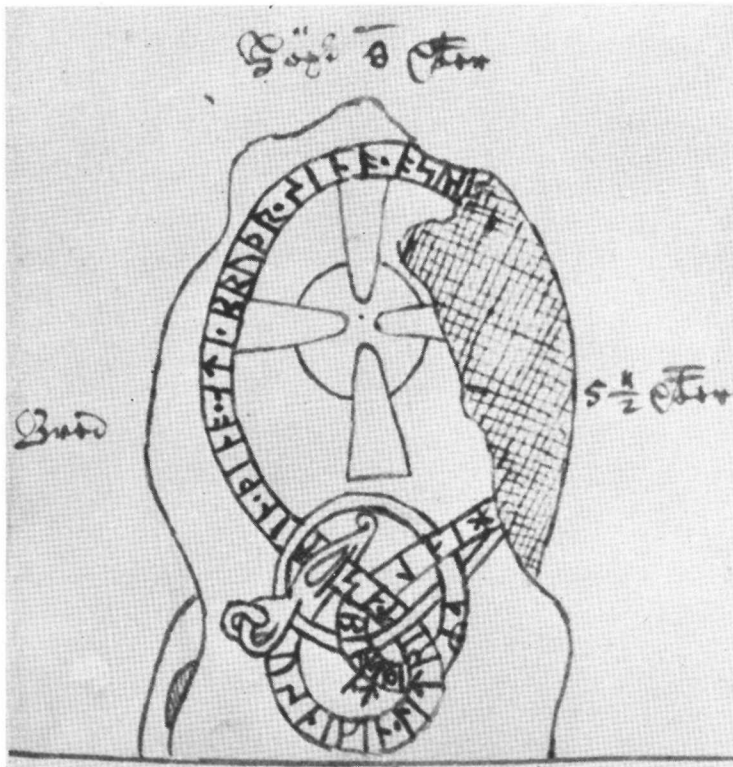

Fig. 46. U 645. Lundby, Yttergrans sn.
Efter teckning av Aschaneus.

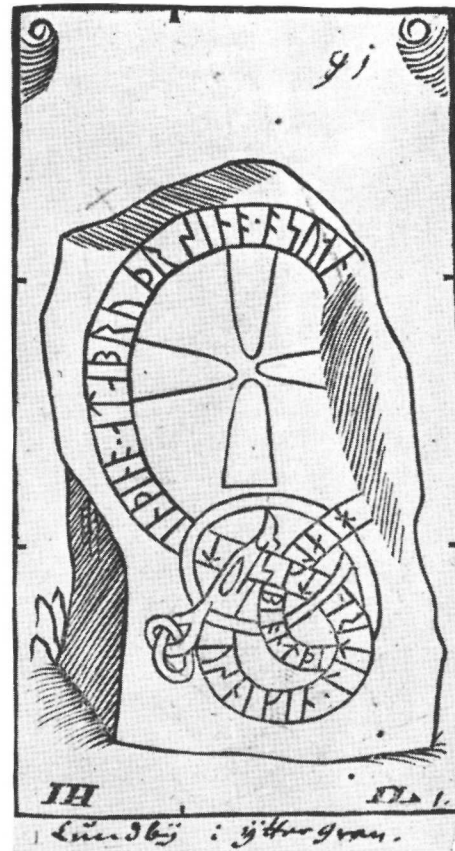

Fig. 47. U 645. Lundby, Yttergrans sn.
Efter B 333.

Inskrift:

usnikin · lit rita stin pino · ata brupr sino · osua - ... hiilbi ont þira

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

Osnikinn let retta stein þenna at brøðr sina Asva[r] ... [Guð] hialpi and þeira.

»Osniken lät resa denna sten efter sina bröder Asvar ... Gud hjälpe deras ande.»

Till läsningen: Intet sk vid inskriftens början och slut. Sk brukas endast mellan ordgrupper: efter 7 **n**, 22 **o**, 34 **o**. Runorna **n** och **o** ha bst endast på h. sidan av hst, runan **a** endast på v. sidan. 2 och 31 **s** äro omvända, 15 och 36 äro rättvända. 12, 17 och 50 **i** äro icke stungna; icke heller 28 **u**. 25 **a** är ofrånkomligt; både hst och bst äro fullt säkra. Stenytan är vid 26 **b** något skadad; bst äro grunda, övre delen av runan svag. Efter 38 **a** finns endast nedre delen av en hst. Runan 42 består av en tydlig hst; ingen bst har varit ristad. Det har tydliga blivit glömt.

Aschaneus (F b 18): Sk efter 18 **n** och 30 **r**; 25 **i**, 42 **a**. — Rhezelius (F a 6): 12 **e**, 25 **i**, 42 **a**. — Hadorph och Leitz (B 333): 14 upp- och nedvänt **k**, 25 **a**, 39 **n**, 42 **a**; 52—53 **ra** saknas. — Dybeck: 25 **i**, 43 **a**.

Efter 23—34 **ata brupr sino** har tydligen följt två namn, varav det första delvis och det andra helt och hållet gått förlorat. 35—39 **osua -** skall säkerligen suppleras **osua[r]**; det finns intet hinder för att **r**. 39 har varit **r**. Det har sålunda varit en form av namnet *Andsvarr*, *Ansvarr*,

Assurr; om detta se U 276. Jfr **osuar** L 210 Sällinge, Danmarks sn, **ansuar** Sö 85, L 181 Eke, Skuttunge sn, gen. **ansuars** U 559, **ansur** U 328, **antsuar** U 276. — Om namnet *Osnikinn* se Sö 335.

Utmärkande för ristningens ortografi är att skiljetecken endast sättes mellan ordgrupper, icke mellan enskilda ord, att diftongen *æi* enkeltecknas (**stin**, **pīra**) och att **o** är tecken för nasalerat *a* (**pīno**, **sīno**, **osua** -, **ont**).

646. Yttergrans by, Yttergrans sn.

Pl. 21.

Litteratur: B 336, L 43, D 1:47. J. Bureus, Fa 6 s. 182 n:r 84 (Rhezeliuss), Fa 5 n:r 151, Fa 1 s. 38; M. Aschaneus, Fb 18 s. 203; J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 220; P. Elvius och J. Arenius, De Fierdhundria (diss. 1717), s. 104; UFT h. 1 (1871), s. 27.

Äldre avbildningar: Aschaneus, teckning (i Fb 18); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 336); Dybeck a. a.

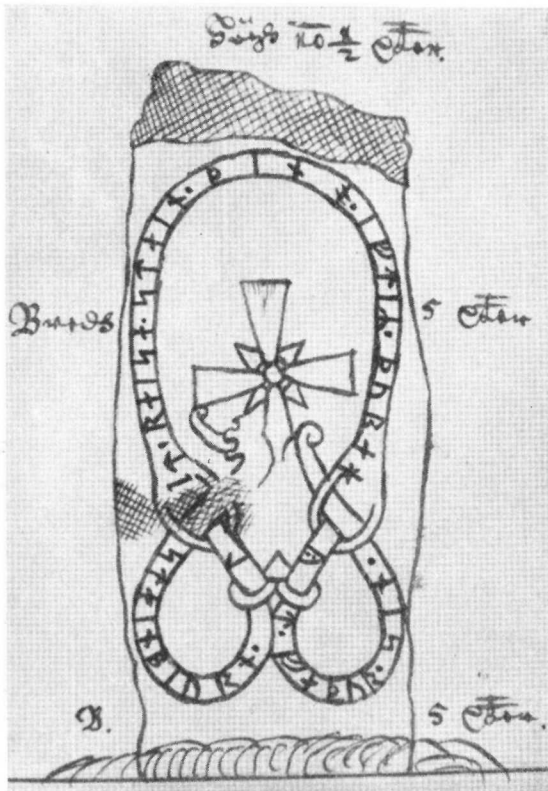

Fig. 48. U 646. Yttergrans by, Yttergrans sn.
Efter teckning av Aschaneus.

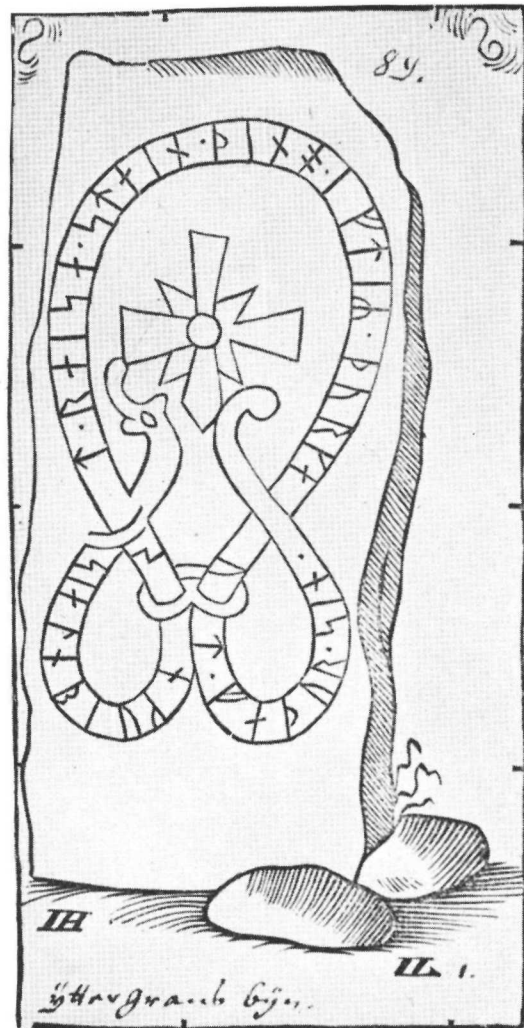

Fig. 49. U 646. Yttergrans by, Yttergrans sn.
Efter B 336.